

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Fudulia

de Gheorghe Jianu.

Fudulia e o scădere sufletească. E o burueană urită care crește la întuneric. Cucit e cineva mai întunecat la minte, mai prost, cuafit e mai fals, mai fudul. Din toate părțile se dă lozinca: să combatem prostia! Busola instituțiilor noastre culturale e îndreptată mereu înspre cultivarea păturilor de jos ale poporului nostru. Parcă clasa slujbașilor, din care se compune la noi „stratul de sus“, ar prezenta o grădina plivită gata. Dece să ne facem orbii cu sila? Nu vedem că chiar printre „inteligentă“ se găsesc cele mai multe exemplare de fudulie. În societatea intelectualilor noștri d'acum, pela întruniri, nu-și mai găsește locul un om care nu ține pas cu „lumea mare“, cum le place a se numi samă-te de ciocii noștri. Fudulie în casă, fudulie afară, fudulie în toate părțile, până și în biserica cea întemeiată de un smerit fiu de teslar.

Mi-aduc aminte cum învățatul Weigand, care uitându-se bine la noi, și privindu-ne din toate laturile, a constatat științificește că—ne lipsește în lexiconul limbii termenul *Verlässlichkeit*... Ne-a și spus-o pe față. Care va să zică n'avem în limba românească echivalent lexical pentru cea mai strînsă, cea mai delipsă calitate sufletească eare leagă om cu om. Avem însă în schimb pentru o altă calitate urită, care dizolvă exigențele sociale și produce atîta dispreț pentru cei atinși de boala prostiei, o grămadă de sinonime: *fudulie, măreție, trufie,*

îngîmfare, sumeție, mîndrie, făloșire. Către acest berechet de cuvinte neaoșe românești, roite toate din prostie, s'au mai încetățenit în graiul cărturarilor noștri și vorba grandomanie *snobism* (introdus pela 1848 de Takeray) și *aroganță*, prin care Francezul exprimă atît de nimerit mîndria insultătoare și disprețuitoare, manierele obraznice, ale celui care suferă de această boală de creeri. Și mai sînt pe cale a se născoci încă, cum de pildă în România a și început a se zice *vătoire* ș. a.

Semnificativ; să n'ai un substantiv abstract pentru un raport sufletesc dintre doi prieteni, și să ai atîtea vorbe, forme egal îndreptățite, pentru a sluji pe matca lor: prostia. Să-ți poți zice celui cu nasul pe sus, care nesocotește lumea, și în formă adiectivală: *fudul, măreț, trufaș, îngîmfat, sumeț, mîndru, fals, grandoman, snob, arrogant*, și să nu ai un termen românesc pentru „verlässlich“!...

Fudulia e totdeauna provocătoare. La prima vedere ți-se pare că arogantul e plin de învățătură, ori barem plin de bani, și cînd ajungi în contact cu dînsul, îndată îi descoperi toată golătatea, afli că e un simplu cerșitor! Omul de valoare nicîcînd nu se poate asocia cu cei fuduli. Aroganța la noi Români, mai ales la cei de dincoaci de munți, cu mult mai înapoiată în cultură, fiind o boală înăscută, îndeosebi la aristocrația gologanului, e greu, foarte greu de lecuit. Îndăvăr e o minune, că reușesc destul de neted și întîlnirile noastre publice, unde ochiul deprins tot mai mult a privi țelul societății moderne, se minunează și îngrozește de fudulia „aristocraților“ noștri. La popoare

marî, nu-î vorba, aristocrația formînd un strat închegat, cu obiceiuri bune, moștenite prin naștere, pot promova binele. La noi, însă, ifosul „aristocraților“ noștri, cei cu pajura de opincă, seamănă cu broasca care, văzînd cum se potcovește calul, a ridicat și ea piciorul... Fudulia, această boală urită, e mult mai lătită între intelectuali decît între țărînice. La sate cînd cineva vrea să fie fudul, se face de rîsul și ocara lumii, e disprețuit de toți și făcut imposibil. La orașe, însă, chiar aroganți cari își fac loc cu coatele, ajung pretutîndenî în vîrfurile știrului, ear cei modești și cu înțelepciune sînt nesocotiți. Fenomenul acesta pare a fi de o vechime cu proverbul bănățean: *Dă-î, Doamne, cui i-ai mai dat, că de-î da cui n'ai mai dat, s'o mira ce l-a aflat...*

Înțeleg că orice îndreptare cu greu își face drum în societatea noastră. Cu vremea, însă, ideia democratizării societății noastre, prinsă din zvîrcolirile asupriților ce se sporesc din zi în zi, va ajunge biruitoare.

Orcit de grea de lecuit, fudulia din fire, geamănă cu prostia înăscută, ar trebui să n'o lăsăm nicăiri să răzbată. Pretutîndenî ar trebui nimicită încă din germene. Pretutîndenî, la toate ocaziile, ar trebui să-î dăm peste ghiare. Atît bărbați, cit și femeile noastre cuadevărât culte, ar trebui să se asocieze împotriva acestui neajuns social-național, care ne opăcește propășirea în cultură și civilizație.

Toți factori: biserica, școala, presa, dar mai pre sus de toate societatea noastră românească, toți din toate părțile să ne zoric

FOILETON.

Eroi polului sudic.

Adîncă impresie produc clișeele ce publică revista „Illustration“ din Paris și „Daily Mirror“ din Londra după plăcile fotografice găsite, nedezvoltate, cu zece luni în urmă după moartea eroicilor exploratori englezi ai polului sudic, lîngă cadavrele lor întepenite, înghețate în șatra în care au murit cei din urmă trei membri ai expediției căpitanului Scott, în pustiu deșertului antarctic. Una din aceste fotografii, cari sînt duioase documente, prezintă pe cei cinci exploratori pe punctul unde a fost fixat cu exactitate polul: căpitanul Scott în mijloc între căpitanul Qates și sublocotenentul Evans; înaintea lor, șezînd în omăt, locotenentul Bowers și doctorul Wilson. Astfel sînt eternizați împreună cei cinci tovarăși de elau și de suferințe. Fotografia e făcută de Bowers, care după ce a pregătit toate, însuși a luat loc în grup, de unde a descendențat obturatorul aparatului cu ajutorul unei frînghii, cum se observă în însemnările găsite. Cealaltă îi arată, fără Bowers, înjurul șatrei cu care indicase Amundsen polul cam cu o lună înainte de sosirea lor acolo.

Fetele lor par descompuse, prin ceia ce a trebuit să îndure de ger și oboseală. Toți cinci acolo au perit, Evans și Qates întîi, apoi ceilalți trei.

Este deosebit de interesantă istoria acestei explorări a polului sudic și prin faptul că pînă

toate marile întreprinderi geografice au reclamat decenii, unele veacuri întregi, Antarcticul a capitulat în timpul scurt de aproape numai zece ani și a fost atins cam în același timp, abia cu o diferență de cîteva săptămîni de două expediții: cea a norvegianului Amundsen și cea a căpitanului englez Scott.

Pînă pela 1900 foarte puțin se știa cu siguranță despre ținuturile antarctice. În cei zece ani, patru expediții mari (Charcot, Shackleton, Amundsen, Scott) au adus cunoștințe precise, în multe detalii.

În 1908/9 Shackleton reușește a traversa, cu ajutorul micilor cai mangiurezi, enormul ghețar larg de 500 km. numit Bariera-mare și descoperit de Ross în 1841.

După o călătorie foarte bogată în rezultate ce a făcut în 1901 în aceste regiuni, la 12 Iunie 1910 căpitanul Scott pleacă cu vasul „Terra Nova“ în a doua călătorie de explorare, în fruntea unei echipe pînă la extrem perfecționată. Expediția sosește cu 8 luni în urmă, la începutul lui Ianuar 1911, la golful Mac Murdo, sub Bariera-mare. Crijă principală a căpitanului Scott este de a-și așeza înainte depozite de alimente pe calea ce va urma spre pol.

La 7 Novembre 1911, Scott pleacă înainte, spre pol, în fruntea unui detașament special: zece persoane din cele mai de nădejde, zece ponni, trăgînd fiecare un atelaj încărcat cu 276 kgr. și un număr de cîni. Distanța ce aveau să o parcurgă dela cartierul lor general (Cap Evans) pînă la pol, este de 1370 km. în linie dreaptă (ca dela

Dieppe lîngă Oceanul-atlantic pînă la Florența în Italia), dar cu încunjurul inevitabil calea lor încoaci și încolo a fost de cel puțin 3000 km. La 3 Ianuar 1912 Scott, ajungînd pînă la 273 km. dela pol, trimite o parte a caravanei înapoi, ear el cu cei patru tovarăși, amintiți cu numele la începutul acestui articol, pornește înainte spre etapa din urmă.

După cîteva zile, ei găsesc urme de skiuri și de săniși și înțeleg, nu fără amărăciune, că i-a întrecut Amundsen cu expediția sa, despre care știau că este în același timp cu ei în ținuturile antarctice. La 17 Ianuar 1912 ei văd înaintea lor drapelul cu culorile Norvegiei înfipt de Amundsen deasupra locului unde fixase el polul.

Ei fac măsurări noi și găsesc că punctul antarctic adevărat e cu 9205 metri mai încolo. Terminînd repede lucrările de studiu ce voiau să sevrîșiască, ei pleacă înapoi, mulțumiți că și-au ajuns scopul și au contribuit la precizarea cunoștințelor despre aceste locuri.

Epuizați, ei nu mai sînt în stare a suporta adouaoră imensele ștrapațe ale drumului nespus de greu ce aveau să-l facă acum pe calea unde le erau depuse alimentele, spre cartierul general, spre soți lăsați pe vaporul ce i-a adus („Terra Nova“), spre ai lor de acasă în Anglia lor iubită. Evans sucombă întîi. Apoi căpitanului Qates îi degeră brațele și picioarele. Spre a nu fiis pre sarcină soților săi, noaptea îi lasă adormiți, cu ultima încordare iese din șatră și se perde în pustiu alb, pentru a-și ușura camarazi de o grije. Dimi-

a da goană fuduliei dintre noi. Pela întruniri să boicotăm pe cei îngîmfați, să scoatem din largul lor pe parveniți, cari dacă nu se cunosc ei singuri, să-i arătăm cu degetul, în presă cu slova, ear priin diferitele noastre corporații, unde deregulă se îmbulzesc la posturi onorifice, să le aratăm ușa, cum fac pe alocuri și țărani cu citeun descreeat care cu orice preț vrea să fie chinez, să fie cel mai mare în sat.

Dupăce vom izbuti să reducem pe cițiva, ori chiar pe cit de mulți societari d'ai noștri la valoarea lor reală, s'ar zămislî o tradiție care ar da naștere la o epocă de premenire a moravurilor, după care ar urma o limpezire, o ușurare în multe privințe și a traiului nostru chiar zilnic: cu un cuvînt ni-s'ar deschide o cărare mai netedă către — progres!

Un loc gol.

(Reprodus din „Foaea Poporului Român“).

Fiindcă mai întotdeauna am prilejul de a asista la examenele dela școala noastră confesională gr.-or. rom. din Secaș, an de an am putut vedea progresul cu ochi. Eram de dați mai înainte de a vedea școala goală, a auzi răspunsuri neîndestulitoare, și tot acest învățător îl aveam, care astăzi este cunoscut atît colegilor săi, cit și altora, și nici n'are lipsă de laudele mele, căci laudele i-se văd, mulțumind an de an pe toți ascultători examenului școlarilor, ci voiesc să arăt, că factorul, care a lucrat alături de el, în urmă-i a lăsat un gol, pe care nu-l poate umplea altul.

Acest stilp al școlăi noastre — și cred al tuturor pe unde a ajuns — a fost d-l Gheorghe Jianu, fostul comisar consistorial care, după zisa mai multor învățători, este un pedagog harnic, care știa la sfîrșitul examenului să vorbiască ca un adevărat apostol, storcînd lacrimi din ochi tuturor ascultătorilor, și îndemnînd poporul a-și iubi școala și a înfrumseța-o cu cele delipsă jertfind și cel din urmă crucer pentru școală; el a știut ce să-i facă învățătorului ca să meargă tot înainte, astfel după zisa însuși a învățătorului nostru: „el a fost mașinistul, care a știut ce șurub trebuie învîrtit, ca mașina să meargă bine“.

Din examen în examen, vedeam, că domnul Jianu își vedea visul împlinit, își

vedea învățători cum se avîntă la muncă, vedea școlari cum încep a citi într'o limbă curată românească, cum numai dînsul a pretins-o dela învățători săi.

Nu știm din ce cauză, acum al doilea an n'avem norocul a-l vedea pe domnul Jianu în calitate de comisar consistorial; nu știm cum de acest dascăl între dascăli nu a fost lăsat de autoritățile noastre bisericești la locul său.

Știu, și cred că cu mine mai mulți o știu, că acest om a căzut jertfă unei clii din „Valea Carașului“, și dacă este adevărat, aceia cari au voit asta, au lăsat cel mai delipsă loc gol, din căsulia plină cu albine au răpit chiar matca.

În urma sfaturilor d-lui Jianu putem să ne bucurăm de marele progres ce s'a observat an de an în școala noastră din Secaș, și pe altunde va tot așa.

Cînd îl aveam comisar școlar, ținea adevărate prelegeri publicului ascultător, alegea bucățile cele mai bune de citire, de unde poporul lua exemple, deși cei mulți ai noștri, cei îndopați de carte, nu sînt de părere a ține examenele cit mai mult, însă ca un observator, am văzut că toate răspunsurile ieșite din gura băeților sînt ascultate de părinți și de publicul prezent la examene, cu mare atențiune. Prelungindu-se examenul cit mai mult, învățătorului i-se dă prilej să-și desfășoare munca înaintea publicului, și asta o făcea d-l Jianu.

Durere, că acest dascăl n'a avut norocul a-și vedea toate până la sfîrșit, cum d-sa le știa, totuși ciți îl cunosc, îi aduc mulțumiri, îi vor mulțumi deosebit acei învățători, căroră prin destoinicia lui pedagogică le-a ajutat atît de mult.

Ca un prieten a tot ce este bun și frumos, am voit să arăt acest gol, pe care altul cu greu îl va mai putea umplea. **Vilu.**

Macedonia automă.

Ideia de a forma din Macedonia un stat autonom independent, sub controlul puterilor a găsit mulți aderenți între bărbați politici ai Europei, și chiar între membri conferenței din Londra. Numai din două părți s'au ridicat voci contrare: în *Rusia* și în *Franța*.

neata ei nu găsesc nicio urmă a scumpului lor tovarăș. Crivățul „blizzard“ i-a acoperit cu neaună pașii pe zăpadă și cadavrul. Triști au plecat înainte cei trei. Puterile lor seacă, tempestăți le îngreunează înaintarea. Alimentele li-se sfîrșesc înainte de a putea ajunge la depositul cel mai apropiat. Foamea i-a atins, în mijlocul gerului grozav de aspru.

Expediția de salvare, trimisă cu 8 luni în urmă la 12 Novembre 1912, îi găsește în solitudine imensă, adăpostul lor ăm, și sania lor părăsită. Un campament abandonat, trei cadavre în el, amorțite, congelate în locul său de culcuș, în carnetul de însemnări al căpitanului Scott s'a găsit o dureroasă pagină ultimă:

„Desastrul nostru se datorește nenorocului ce-am avut în toate situațiile extrem de grele peste cari a trebuit să triumfăm.“

Nicicînd ființe omenești n'au suferit mai mult decît ce-am suferit noi în lunile acestea din urmă. Totuși am fi reușit, dacă n'am fi pierdut pe căpitanul Qates și dacă nu ni-s'ar fi isprăvit alimentele înainte de vreme din cauza uraganului care ne-a oprit în loc la 20 km. dela depositul nostru.

Ce nenorocire! Numai pentru două zile mai avem din ce trăi. Și sîntem slăbiți foarte. Abia țin peana în mînă. Din partea mea nu regret că am întreprins expediția aceasta. Ea arată că poporul englez știe privi în fața morții și astăzi cu același curaj ca și mai demult.

Lucrurile s'au îndreptat încontra noastră. Nu ne plîngem, ci ne închinăm înaintea Provedinței... Dacă cu drag ne-am jertfit viața, este pentru că am gîndit la onoarea patriei noastre.

Rugăm să nu fie dați uitării ai noștri de acasă. Britania-mre va ști purta grijă de ei“.

Scrisoarea aceasta s'a citit în toate școlăle Britaniei-mari, deodată cu istoria faptei grandioase a bravorilor eroi ai științei și civilizației.

(Viena)

C. Nedelcu.

Epigrame.

1. Unui orator funebru.

Morți dac'ar învia
Și — ca noi — ț-ar asculta
Orațiunea funerară,
Cred că poftă n'ar avea
Să... mai moar' a douaoră.

2. (Aceluiași).

Grozav e de-a te auzi
Vorbînd, funebre orator:
De frica ta mă voi sili
Înceci și pururi să... nu mor.

Răspuns unui amic.

Spuî că, pe zi, înmormîntați
Cînci pân' la șase decedați?
Se și cunoaște, amic iubit,
C'aveți un doctor... iscusit!

(Cernăuți.)

Gheorghe Voievidca.

Adunarea învățătorilor gr. or. rom. din despărțămîntul Oravița.

Duminecă la 8 Iunie n. s'a ținut a doua adunare a învățătorilor din tractul Oraviței în școala elementară din comuna Comoriște. La orele 2 după amiază președintele despărțămîntului, *Al. Jianu*, prin o vorbire potrivită declară adunarea deschisă și pune la ordinea zilei punctele din program cari au fost toate epuizate în mod conștient și demn.

Prelegerea practică din socoată de inv. *Alexa Jianu*, ținută cu elevi din cl. II-a, eară celelalte clase ocupîndu-le cu teme silente — a fost predată cu mult tact și destoinicie — și astfel adunarea a declarat-o pe deplin succesă.

A urmat prelegerea din economie despre „Cultivarea cucuruzului“ de învățătorul *Ion Stefan*. — A fost ascultată cu multă atențiune, în special din partea țărănimei care a profitat mulți.

Dizertația învățătorului *Alexa Jianu* „Patronajele școlare“ a fost bine apreciată, pentru care adunarea l-a felicitat și a decis ca lucrarea să fie publicată în organul oficial al Reuniuni „Educatorul“, afară de aceia să fie transpuse comitetului literar spre cenzurare, și întrucît va afla de bine, să fie citită și în adunarea generală, ca astfel să se stărue pentru înființarea de patronaje școlare în fiecare comună.

La ordinea zilei a mai fost „Apelul comisiunii de organizare a congresului învățătoresc“. După o discuție la care au luat parte mai mulți inși, adunarea la propunerea membrului *George Lipovan* a decis: că aderează la ținerea unui congres învățătoresc în Sibiu — în prima jumătate a lunii August — și va participa în corpore.

S'a mai citit raportul casierului și al bibliotecarului pe cari adunarea le-a luat la cunoștință.

De încheiere țin se mai semnalez un rău. Din 26 membri ordinari — numai 16 au fost față.

Trăim în era nădejilor, să sperăm deci, că în viitor vor arăta mai mult interes.

Simeon Veveriță.

IGIENĂ.

Puterea vindecătoare a făinei.

Adeseori se întimplă că pelingă toată paza gospodinele se ard la vatră. În asemenea cazuri e bine să ai la îndămînă un leac cu efect momentan, cum e bunoară: făina, dacă se aplică momentan, punîndu-se pe arsură un strat de făină în grosimea unui lat de cuțit. Durerea înceată momentan, fără a se mai face beșici. După un ceas se poate lua făina jos. Locul cu arsura arată numai o roșată slabă, care în curînd dispăre și astfel răul este înlaturat.

Încărunțirea.

Încărunțirea părului nu se poate înlătura multă vreme prin uleuri și alte mijloace colorătoare. Nutrire bună, îmbunătățirea singelui și o dispoziție sufletească, veselă, liniștită pot ajuta mai mult. Toate colorările nu pot influența și sucresceția părului încărunțit. Cine își culorează părul să nu întrelase a se pune mai înainte în înțelegere cu un farmacist ori cu un chemician, pentru că colorările conțin otrăvuri.

Vindecarea cancerului.

În ședința din urmă a societății medicilor din Berlin s'a vorbit despre metodele nouă de a combate racul. Profesorul Pinkus a aplicat în 22 de cazuri așa numitele raze mazatorium. Prin acest metod a izbutit să vindece cancerul la două femei, una de 63 de ani, alta de 70. Aceasta din urmă era inoperabilă. Pe lângă mezatoriu numitul profesor mai dă pacienților injecțiuni de atoxyl și alte medicamente interne. Mai mulți doctori s'au pronunțat favorabil despre înfrurirea mezatorului asupra boalei.

ECONOMIE.

Valorizarea plantelor medicinale.

În timpul dela 20 Iulie—6 August a. c. se va ține la academia agricolă din Cluj un curs pentru preoți și învățători în scop de a le face cunoscute modul de culegere, de împachetare, de transportare și de valorizare a plantelor medicinale, ce cresc sălbatic și cari sînt mai căutate și mai bine plătite în comerț. Cunoștințele câștigate frecvențanți cursului ar avea să le răspîndiască între poporul dela sate. Frecvențanți primesc locuință gratuită și un pausal de călătorie de cor. 24. Cererile pentru admiterea la curs, adresate ministrului de agricultură, trebuie trimise până la 10 Iulie a. c. la direcțiunea academiilor de agricultură din Cluj.

Indemnăm pe preoți și învățători noștri să cerceteze în număr cît mai mare acest curs folositor, avînd după absolvirea lui puțința de a ajuta poporul țaran să ajungă la un nou și bun isvor de venit. Indemnăm la aceasta cuatăi mai mult cu cît sperăm că încurînd vom fi în poziție a le pune la îndemînă și un îndreptar relativ la culegerea, transportul și valorizarea plantelor medicinale.

„Rev. Ec.“

Inștiințare.

Din monumentala operă „*Dacia preistorică*” (un volum în 80 mare, cu 1152 pagini și numeroase ilustrațiuni) de regretatul *Nicolae Densușianu*, cu o prefață de 114 pagini, scrisă de d-l *Dr. C. I. Istrati*, se află spre vînzare un număr de exemplare în depozitul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. *Prețul unui exemplar* trimis franco, este de 30 (treizeci) coroane. Ceice doresc să-și procure această lucrare monumentală, al cărei venit, după acoperirea cheltuielilor de tipar, va cădea în beneficiul „Asociațiunii”, să binevoiască a se adresa Oficiului de casă al „Asociațiunii” (Sibiu, Str. Șaguna, Nr. 6).

Sibiu, 7 Iunie n. 1913.

Biroul »Asociațiunii«.

Din Austria.

Deputați români în parlamentul Austriei, d-ni Simionovici, Hurmuzachi, Isopescul-Grecul, Grigorovici, Onciul, Sîrbu și deputați ruteni au adresat ministrului de justiție o interpelare în cauza admiterii limbii române și rutene în judicatură, mai ales la pertactări, în Bucovina, cerînd să fie aplicată și față de aceste două limbi legea fundamentală de stat a Austriei, prin al cărei §. 19 toate ordinațiunile anterioare ale ministerului de justiție și mai ales cea dela 17 August 1864 cu privire la limbă au fost *ispo jure* abrogate și primind astfel limba română și cea ruteană îndreptățire egală și cu celelalte înaintea tuturor autorităților.

Ministeriul Tisza.

Noul ministeriu, presidat de contele *Tisza István*, a fost compus astfel: preșident de consiliu, fără portofoliu: contele *Tisza István*; ministru de interne: *Sándor János*; ministru de finanțe: *Teleszky János*; ministru de culte și instrucțiune publică: *Iankovich Béla*; ministru de agricultură: baronul *Ghilányi Imre*; (contele *Serényi Béla* n'a mai voit se rămîna ministru, din motive sanitare); ministru de comerț și comunicațiune: *Beöthy László*; ministru de honvezi: baronul *Hazai Samu*; ministru de justiție: *Balogh Jenő*; ministru pe lângă persoana Maiestății Sale, cu locuință în Viena: baronul *Burian István*, fost ministru comun de finanțe; ministru pentru Croația (încă nimeni). Noul ministru au depus Mercurii jurămîntul în fața Maiestății Sale, în Viena.

FELURIMI.

Ceva nou despre soare. Astronomul Stephani a izbutit a lua 630 de icoane stereoscopice de pe soare, cari au stîrnit mult interes în cercul specialiștilor. La cercetarea acestor icoane plastice s'a arătat minunatul fenomen, că cunoscutele pete din soare sînt așezate la diferite înălțimi înafară de suprafața globului solar. Krebs a găsit trei „etaje” diferite la 5 = 10 = și 20 sute de miș kilometri deasupra de soare. Astfel cade teoria că petele solare s'ar naște izbucnind dinlăuntrul globului solar. Stephani explică cauza petelor ca provenind din pravul lumii, atras într-o măsură imensă de către soare, poate și planete mai mici atrase de soare, prefăcute în gazuri prin căldura enormă a soarelui ajuns a fi străvăzătoare. Chiar și protuberanțele le explică Stephani, nu ca izbucniri din corpul soarelui, ci ca o aprindere momentană a gazurilor adunate și atrase de soare din volumul lumii. Aceasta nouă teorie a petelor solare a dat auză la mari dispute între învățați; ea merită a fi luată în seamă și din partea laicilor cari se interesează de enigmele lumii.

CRONICA.

Duminecă au fost aleși în comisia școlară a noului gimnaziu din Oravița: președinte: *Dr. Iosif Siegescu*, vicepreședinte: *Francisc Krinitzki*, membri: *Dr. Paul Fitz*, *Gustav Tavi*, *Dr. Rudolf Bähr*, *Iuliu Bauer*, *Ervin Péter*, *Baltesar Bastius*, *Baltesar Munteanu*, *Ion Popa* și *Dr. Mihaï Groșianu*.

În oraș e afișată earăși „Ruga meseriașilor” (?) ce va avea loc Duminecă în curtea bisericii ort. din Oravița-rom. Eară și earăși: panem et circenses!

La Lemberg un student rutean (cursul III. de preparandie) și-a omorît în clasă profesorul prin patru focuri de revolver. La intervenția poliției colagi ucigașului s'au luat la bătae cu var-diști, nevoind să-l lase pe mîna lor.

La liceul din *Lugoj* au reușit la bacalauriat: *Sava Iorgovan*, *N. Jucu*, *Iosif Nemoian*, *Iulian Suci*, *I. Băiaș*, *C. Popescu*, *P. Banciu*, *S. Bocanici*, *C. Bojincă*, *P. Codru*, *V. Pau*, *Al. Vasile* și *N. ...*

Zilele trecute studenți români din Pitești (România) au făcut o excursie — pe picioare — până la Brașov, unde vizitînd școlile d'acolo, au cîntat Imnul regal.

Școlari dela școala conf. ort. rom. din localitate încă v'or serba Lună a doua zi de Rusali (la timp nefavorabil Duminecă după Rusali, eventual în școală) „*Ziua paserilor și a pomilor*” în curtea bisericii, d. a. la ora 3, avînd 14 puncte în program.

Trupa teatrală de subt direcția lui *Mezey Béla*, continuă a da în fiecare seară reprezentații din repertoriul său bogat, secerînd aplausele auditoriului. Succesul operetelor îl ajută și excelenta orhestră, decît care încă n'a călcat în oreșelul nostru întovărășind asemenea trupe ambulante.

Pentru toate școlile din localitate sînt fixate deja examenele; la unele s'au și început.

Raporturile între Sirbia și Bulgaria sînt atît de încordate, încît războiul între ele pare a fi inevitabil. Motivul e acela, că Sirbi au ocupat și țîn în posesiune o parte de teritoriu cucerit dela Turci, care, conform înțelegerii de mai înainte, era se fie al Bulgariei. Același lucru l-a făcut apoi și Grecia. A luat și ea în stăpînire aceia ce fi competea Bulgariei, care acum cu ajutorul armelor vrea să ia îndărăt dela aliați ei.

În America s'a iscodit o limbă nouă, numită *vettlang*, formată din cea engleză, care prin simplitatea ei zice-se c'ar întrece limbile universale volapük și esperanto.

Regele Carol cu familia regală română a sosit Sîmbătă la Costanța, de unde se zice că va face o excursie în Dobrogea de sud, vizitînd și orașul Mangalia, destinat a fi transformat în port de război.

Petreceți: Duminecă la Rusali aranjază concert împreună cu teatru „Reuniunea de cîntare și cîntări” din *Ciclova-montană*; Reuniunea de cînt și muzică „Armonia” din *Ticvaniul-mare* și Reuniunea de cîntări și muzică „Unirea” din *Varadia*, avînd programe bogate și variate.

În dieceza Lugojului au fost numiți: *Ion Ţiucu* protopop al Lugojului, *Stefan Pop* paroh în Izvin, *Jacob Nicolescu* paroh în Tuștea, *Virgil Pop* paroh în Bîrcea (Hunedoara), egumenul dela Mănăstirea Prislopului *Leon Manu* asesor consistorial, *Valeriu Giurgiu* și *Dr. Iuliu Hossu* asesor consistorial și protopop onorari, ear distînși cu brîu roșu au fost: prot. *Aurel Popovici* din Oravița și preot *Ioachim Giuca* din Marcovă.

Producția corului vocal bisericesc din *Bozovic*, dată la 5 Iunie în sala otelului „Almajana” avînd un program bogat și frumos, a reușit spre mulțumirea tuturor.

Adunarea generală a „Ardeleni” din Orăștie a ales în direcțiune unanim pe următorii acționari: *Dr. Ioan Mihu*, *Dr. Aurel Vlad*, *Nicolae Vlad*, *Dr. Silviu Moldovan*, *Ioan Vulcu*, *Dr. Sever Orbonaș*, *Dr. Cornel David*, *Ioan N. Branga* și *Dr. Romul Dobo*. Din lista aceasta se vede că „Ardeleana” e norocoasă de a avea în fruntea ei bărbați cu greutate în toate ramurile vieții noastre publice, însă... d-l *Dr. Ioan Mihu*, *Dr. Silviu Moldovan* și *Ioan Vulcu* au abzis îndată după enunțarea alegerii. Cauza nu se știe.

Vestitul chor bisericesc al Sirbilor din Verșet va da mine, în Dumineca Rusaliilor, d. a. la 4½ în sala cea mare dela „Otelului Glückmann” un mare concert bisericesc. În program sînt luate piese cari arată dezvoltarea muzicii bisericești la Slavii.

„Clubul Român” din Viena invită la *Serbaria* împreună cu concert și teatru, ce va aranja întru Comemorarea aniversării X. dela înființarea sa. Din venitul curat se va înființa un fond pentru susținerea unui local potrivit, cu o sală de lectură și bibliotecă pe seama meseriașilor români din Viena. În vederea scopului cultural, suprasolviri se primesc cu mulțumită, la biroul Clubului (III/4, Hohlweggasse 7).

Bibliografie.

A apărut »*Cultura Creștină*«. An. III. Nr. II. din 1913, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Redacția: Sus inimile! *Dr. Ioan Coltor*: Gînduri de Rusali. *Zenovie Păclișanu*: Din istoria bisericească a Maramurășului (Episcopul Dosofteiu Teodorovici). (IV. Articol final). Senior: Tipicul serviciului liturgic arhieresc (Sînta liturghie II). Insemnări: Injurul reuniunilor de femei (Senior); Avem noi autoritate în ce privește limba cărților bisericești? (*Dr. Alexandru Rusu*). Cronică: Revizuirea bullei Christifideles (ar.); Consacrarea mănăstirii dela Prislop (m.); Foerster la Viena (ic.). Cărți și reviste: „Analele fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria I Anul 1912” (ic.); „Chreștinul” (ar.); Cărți intrate la redacție. Telefon.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

LIPIK
SLAVONIA

BĂI DE CURĂ : DE PRIMUL RANG
VINDECARE SIGURĂ

Reumatism, ischias, boale de sucirile corpului, diabetică, boale deconstituția corpului, morburii de copii, de oase fracturate, de exudate.

Băile sînt deschise vara și earna.

La cerere se trimit prospectele gratuite. Izvoare calde cu conținut bogat de acid alcaic și iod radioactiv de 64° C.

A V I Z !

Am onoare a aviza on. public din Oravița și jur, că

marele magazin de lemne a lui Bibel
mai pe urmă **D. Dragics, S. Vițian & Co.**
din Oraivța-rom. (lîngă gară) Telefon Nr. 67
a trecut prin cumpărare în proprietatea mea:

DIMITRIE DRAGICS

Țin mare depozit în magazina centrală de lîngă gară și în filiala de lîngă biserica gr. or. rom. din Oravița-rom. cu prețuri solide lemne de ars, scînduri, lateți, șindilă, hîrtie de acoperit (Dachpappe), țiglă de acoperit și zidit, Portlandcement de Beocin, cărbuni de lemn, cruci și monumente de marmor și totfelul de material pentru zidiri.

In speranță că mă vor sprijini toți Români și întreg onoratul public semnez
cu distinsă stimă

Dimitrie Dragics.

Cel mai modern atelier de specialitate de corsete din sudul Ungariei. Aduc la cunoștința on. dame că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pîntere și corsete mari (Princés), la cari întrebuințez numai oase veritabile de pește. Prețuri moderate.

soția lui **TEODOR FAUR**
Timișoara-Iosefin

strada Török numărul 1.

Ateliere de model: Deva, Petrojeni, Verșeț, Panciova, Becicerecul-mare, Madoș, Beregszász, Törökbecse, ear în Oravița la **Dobó Antalné**

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuințate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Asigurați-vă la banca noastră, „Transsylvania“
reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

Cea mai bună hîrtie pentru cigarette Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN
în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

Anunț.

Casa Nr. 409 din Mercina (Mercsény, comit. Krassó-Szörény) ori singură ori cu tot cu prăvălia dintr'insa a negustorului **Gabor Löbl**, ce sustă de 40 ani pe piață, avînd și licență de birt, cum și magazinul de scînduri, ce se poate dealtcum vinde și separat, e de vînzare din mină liberă, eventual de dat în arendă celmult pînă la 1. Octombrie c. sub condiții absolut favorabile. O parte a prețului, pelîngă garanța recerută, se poate achita și mai tîrziu Informați necesare le dă direct proprietarul.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lîngă banca românească „Oraviciana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămîna celorce au daraverii de orce-natură atît în orașul cît și în provincia noastră întregă, exoperînd, ori înlezniind fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Aviz.

Anunțăm cu onoare pe P. T. arhitecți și pe ceice își zidesc case, că la

Prima Țiglăria cu abur

s. p. a. în lasenova (Karaszaszenő)

se capătă

țiglă de acoperiș fălțuită bună de legat de prima calitate, cu prețuri absolut solide.